

ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	В - Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В9 Історія та археологія, В10 Філософія
Освітня програма	«Європейські студії»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	Загальна кількість: 120 год. Лекційних занять: 16 год. Практичних занять: 30 год. Самостійна робота студентів: 74 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, поточний контроль, МКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>к. філос. н, доцент, Коваль Олена Аркадіївна, 0672984642,</i> e-mail: eminalena53@gmail.com Практичні / Семінарські: <i>к. філос. н, доцент, Коваль Олена Аркадіївна,</i> <i>0672984642, e-mail: eminalena53@gmail.com</i>
Розміщення курсу	Sikorsky-distance: Платформа дистанційного навчання

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

В умовах трансформації системи суспільних відносин, реформування держави, актуалізується необхідність формування аналітичного і творчого мислення фахівця, здатного розкривати та пояснювати смисли соціального життя загалом та закономірності взаємодії людини з природою. Нагальною є потреба формування людини здатної до світоглядного самовизначення та практичної самореалізації. Навчальна дисципліна «Практична філософія» знайомить студентів із історією виникнення і розвитку філософських ідей щодо практичних вимірів людського буття у світі та способів здійснення людської свободи, основними проблемами практичної філософії, що допоможе визначити сенс та цінність людського життя, зрозуміти власне місце у сучасному інформаційному суспільстві, орієнтуватися у соціальних та політичних процесах, сформувати обґрунтовану систему цінностей, набуту та розвинути комунікативні навички.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в різних сферах суспільної діяльності, в тому числі у фаховій практичній діяльності, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування загальнофілософської методології, розвиток критичного мислення та формування наукового світогляду як теоретичного (систематизованого) відношення суб'єкта до суцього з позицій належного (необхідного).

Предметом є філософське осмислення практичних вимірів людського буття у світі та способів здійснення людської свободи, призначене сформувати обґрунтовану систему цінностей.

Відповідно до вимог ОПП вивчення даного ОК сприяє розвитку наступних компетентностей:

- здатність дотримуватись морально-етичних правил поведінки, діяти на основі етичних міркувань;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку суспільства;
- здатність до усвідомлення суспільного характеру людського буття, його історичності, базових життєвих цінностей особистості, глобальних проблем сучасності.
- ФК – 7. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
- ФК – 9. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями

Після вивчення навчальної дисципліни студенти мають можливість розвинути такі програмні **результати навчання**.

- ПРН 18. Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Практична філософія» перебуває у певному зв'язку з дисциплінами циклу гуманітарної та соціально-психологічної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Практична філософія в системі філософського обґрунтування світогляду сучасної людини.

Тема 2. Практична філософія як теоретична рефлексія з проблем майбутнього та людської свободи.

Тема 3. Проблема людської свободи та морального вибору. в неklasичній та постнеklasичній філософії.

Тема 4. Практичні виміри людського буття. Суперечлива єдність чоловічого та жіночого буття в культурі.

Тема 5. Людина у просторі культури. Місто як світ людського буття.

Тема 6. Структури світу міста у практиках культури.

Тема 7. Моральні основи людської комунікації.

Тема 8. Ціннісні засади політики. Мораль і політика.

Тема 9. Феномен влади. Політика і влада. Тенета порядку в історії цивілізації.

Тема 10. Моральні виміри економічного буття людини

Тема 11. Осмислення екологічних проблем в практичній філософії

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення навчальної дисципліни достатньо опрацьовувати на семінарах навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з базовою та допоміжною літературою, матеріалами та практичними рекомендаціями.

4.1. Базова література

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropologichnyi_kod_book1.pdf
2. Від витоків до середини XIX століття: Короткий довідник з історії філософії. Під редакцією Т. Д. Пікашової та В. Л. Чуйка.

URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovi.html>

3. Історія та культура Античності : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності: 014 Середня освіта, предметної спеціальності: 014.03 Середня освіта (Історія), освітньої програми: Історія. / упор. : Я. А. Алешкевич; рец. : В. Л. Гуменний, В. В. Мойжес.—Ужгород : "ДВНЗ" УжНУ, 2023. —180 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4f12e874-9bba-45ef-9193-fa30a577e908/content>
4. Лой, А. М. Основи практичної філософії : підручник / А. М. Лой, А. О. Баумейстер, Т. І. Ящук та ін. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 531 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9347/1/M_Tur_Pidruchnik_OPF_IS.pdf

4.2. Допоміжна література

1. Авдєєва Т. Дії та Мрії: штучний інтелект у публічному секторі - ГО “Лабораторія цифрової безпеки”. 2024. URL: https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/02/Mrii_ta_dii_kopiia.pdf
2. Буцикіна, Євгенія. Вернакулярний ландшафт і його роль у розвитку креативних міських практик. *Вісник: Українські культурологічні студії*. 1 (110): 2022. 47-50 URL: <https://ucs.knu.ua/article/view/2223>
3. Вергун О. Влада та дискурс у соціальній та політичній теорії: дослідницька програма М. Фуко. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e8993c8c-6722-4c5a-883c-f60ad0440b9f/content>
4. Гомес, Антоніо Кастільйо. “Письмова комунікація в міському просторі: публікація, матеріальність та привласнення текстів” . *Вісник: Українські культурологічні студії* 1 (12): 2023. 94-102. URL: <https://ucs.knu.ua/article/view/1041>
5. Добронравова Ірина. Практична філософія науки: збірка наукових праць. Суми: Університетська книга. 2017. – 352 с. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf>
6. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. Київ.:Лібра, 1999. 488 с. URL: <http://javalibre.com.ua/java-book/book/2908185>
7. Koval O., Overchuk et. al., Changes in human capital caused by the Russian-Ukrainian military confrontation. *International Journal for Quality Research*, 18(2), 433–444, 2024, DOI – 10.24874/IJQR18.02-07 URL: <http://www.ijqr.net/search.php?query=CHANGES+IN+HUMAN+CAPITAL+CAUSED+BY+THE+RUSSIAN-UKRAINIAN+MILITARY+CONFRONTATION&option=Title>
8. Коваль О. Статевий символізм в гендерній ідентифікації особистості: комунікативні стратегії репрезентації маскуліності і фемінності. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2023. Випуск 47. С. 74-83. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.47.9> URL: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/47_2023/9.pdf http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/47_2023/9.pdf
9. Коваль О. А. Суспільний ідеал у формах художньої культури: канон, норма як інструменти цензури. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. Випуск 71. 2024. С. 140-150. DOI: <https://doi.org/10.26565/2226-0994-20247112> URL: <https://periodicals.karazin.ua/philosophy/issue/view/1482>
10. Коваль О. А., Сахно А. Є. Трансформації образу «ідеального чоловіка» в історичних контекстах західної культури: чуттєві форми відтворення у пластичних мистецтвах. *Перспективи. Соціально-політичний журнал* № 3, 2024. С. 53-61. DOI: <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.7>
11. Коваль О. А., Говорун А. О. Міждисциплінарний характер дослідження процесу формування самоактуалізованої особистості. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. № 53/2025. С. 52-57. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/53_2025/10.pdf
12. Малахов В.А. Етика спілкування: Навч.посібник. К. : Лібідь, 2006. URL: http://freelib.in.ua/blog/viktor_malakhov_etika/
13. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. А.Єрмоленка. К. : Лібра, 2001. 400 с. URL:

https://chtyvo.org.ua/authors/Yonas_Hans/Pryntsyp_vidpovidalnosti_U_poshukakh_etyky_dlia_te_khnolohichnoi_tsyvilizatsii/

14. Павлова, Олена. Графосфера в міському просторі раннього модерну (XV– VIII століття) у вимірі ‘культурної історії’ Гнтоніо Кастільйо Гомеса. *Вісник: Українські культурологічні студії*. 2023. 1 (12): 103-108. URL: <https://ucs.knu.ua/article/view/1043>
15. Павлова, Олена. Трансформація візуальних практик у контексті первинної урбанізації. *Вісник: Українські культурологічні студії*. 2019 .2 (5): 60-66. URL: <https://ucs.knu.ua/article/view/2358>
16. Chetouani, M., Dignum, V., Lukowicz, P., & Sierra, C. (Eds.). (2023). Human-Centered Artificial Intelligence: Advanced Lectures. Springer Nature Switzerland. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-24349-3>
17. Trust in Artificial Intelligence: A five country study. URL: <https://home.kpmg/au/en/home/insights/2021/03/artificial-intelligence-five-country-study.html>
18. UNESCO. Про етику робототехніки. Доповідь Всесвітньої комісії ЮНЕСКО з етики наукових знань і технологій (КОМЕСТ) 2017 р. URL: <https://on.unesco.org/48XkvEO>

Навчальний контент

5.Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання, реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекції

Лекція 1

1. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання,

реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекції

Лекція 1. Практична філософія в системі філософського обґрунтування світогляду сучасної людини.

Лекція 2. Практична філософія як теоретична рефлексія з проблем майбутнього та людської свободи.

Лекція 3. Практичні виміри людського буття. Суперечлива єдність чоловічого та жіночого буття в культурі.

Лекція 4. Місто як світ людського буття. Людина у просторі культури.

Лекція 5. Духовно -моральні основи людської комунікації.

Лекція 6. Ціннісні засади політики. Мораль і політика. Феномен влади. Політика і влада.

Лекція 7. Моральні виміри економічного буття людини.

Лекція 8. Осмислення екологічних проблем в практичній філософії.

Семінарські (практичні) заняття

Основними цілями семінарських занять є поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок роботи з літературою, формування вмінь застосовувати отримані знання та вміння на практиці, аргументовано доводити власні думки, а також розвиток комунікативних здібностей. Під час підготовки та проведення діагностики креативності особистості та тренінгів з застосування психологічних методів активізації творчого мислення та практикумів з застосування креативних методів у професійній діяльності студенти мають оволодіти методами діагностики та навчитися на практиці застосовувати креативні технології, вибирати та використовувати креативні методи у професійній діяльності. Участь у тренінгах та практикумах дозволить оволодіти прийомами ведення дискусії та полеміки засобами вербального мовлення та письмового аргументованого викладу власної світоглядної, професійної, наукової, громадянської позиції; отримати досвід застосування знань закономірностей розвитку людської свідомості та самосвідомості до розробки стратегії власного професійного розвитку на основі креативного підходу до рішення будь яких проблем; оволодіти стандартизованими інструментами, що дозволяють вимірювати усі основні характеристики креативного мислення та оцінювати творчий потенціал особистості, отримати навички організовувати власну діяльність та роботу колективу з метою вирішення творчих завдань, набутти уміння організувати діалогову комунікацію та створювати ситуацію гри при проведенні занять із застосуванням креативних технологій; застосовувати методи управління процесом генерації ідей; отримати навички розробки творчих завдань, визначення та спрямування різних стилів мислення, навчитися застосовувати ефективні стратегії комунікації в команді для вирішення творчих завдань. сприйняття та аналізу проблем, що потребують креативних підходів до розв'язання.

Семінар 1. Предмет і завдання практичної філософії. Філософське осмислення сучасного суспільства: небезпек і нових викликів людині і соціуму.

Семінар 2. Стратегії і небезпеки розвитку розумних машин. Етика штучного інтелекту.

Семінар 3. Проблема людської свободи та морального вибору в сучасній філософії.

Семінар 4. Практичні виміри людського буття. Суперечлива єдність чоловічого та жіночого буття в культурі.

Семінар 5. Гендероване суспільство. Гендерна асиметрія культури.

Семінар 6. Місто як світ людського буття. Людина у просторі культури. Структури світу міста у практиках культури.

Семінар 7. Комунікативний вимір буття людини.

Семінар 8. Людина за добу інтернету інформаційно-комунікаційні технології в бутті людини.

Семінар 9. Моральні виміри економічного буття людини.

Семінар 10. Суспільство споживання. Етичне споживання.

Семінар 11. Ціннісні засади політики. Мораль і політика.

Семінар 12. Політика і влада. Тенета порядку в історії цивілізації.

Семінар 13. Осмислення екологічних проблем в практичній філософії.

Семінар 14. Біо-гео-етика відповідальності перед не-людськими (non-human) видами та людьми майбутнього.

Семінар 15. МКР.

Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувача в рамках освітнього компоненту включає комплекс тематичних питань для роздумів і практичних завдань, спрямованих на самоконтроль знань та організацію самопідготовки здобувачів вищої освіти в рамках кожного з практичних/семінарських занять і передбачає: підготовку до аудиторних занять, підготовку до модульної контрольної роботи.

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	64
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	4
3	Підготовка до заліку	6
	Всього	74

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @lil.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також «Положення про Комісію з етики та академічної доброчесності Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/171>).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних і штрафних балів

Здобувач може отримати заохочувальні (додаткові) бали за написання тез, наукових статей, участь у міжнародних та/чи всеукраїнських заходах, олімпіадах або конкурсах з тематики навчальної дисципліни, а також додаткове проходження онлайн курсів з поглибленим вивченням окремих тем навчальної дисципліни.

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО. Максимальна кількість заохочувальних балів – 10 (10% від суми рейтингових балів).

Штрафні бали не передбачаються.

Заохочувальні бали	Кількість балів
Написання тез до конференції (без виступу)	5
Участь у студентській олімпіаді з навчальної дисципліни (без призового місця)	5
Участь у конкурсі за проблематикою навчальної дисципліни (без призового місця)	5
Проходження онлайн курсу з поглибленим вивченням окремої теми дисципліни	5 (10)
Написання тез і публічний виступ на конференції (всеукраїнській чи міжнародній)	10
Участь у студентській олімпіаді з навчальної дисципліни (з призовим місцем)	10
Публікація статті у науковому виданні	10
Участь у конкурсі за проблематикою навчальної дисципліни (з призовим місцем)	10

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

2. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, розробленого за типом PCO-1 і складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниженню рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться у форматі запитань і завдань, які охоплюють зміст навчальної дисципліни. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 8-у та 14-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх передбачених РП завдань.

РСО з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, розробленого за типом РСО-1 і складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях

(максимальна кількість балів складає 70, кількість балів на 1 занятті – 5)

14 семінарів × 5 бали = 70 балів

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів у процесі дискусії	5
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	2
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи

(максимальна кількість балів складає 30; кількість балів за 1 завдання – 1)

30 завдань × 1 бал = 30 балів

вірно виконано всі завдання	30
вірно виконано половину завдань	15
не вірно виконано всі завдання	0

ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску $\rightarrow$ Не допущено.

< 60 балів $\rightarrow$ залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-11 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 2.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус) «Практична філософія»: Складено доцентом кафедри філософії, к. філос. н., доцентом Коваль Оленою Аркадіївною

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 1 від 28.08.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 1 від 29.08.2025р.)

Завдання для модульної контрольної роботи

1. Пояснити, які загрози і виклики людському суспільству складає аксіологічний релятивізм?
2. Пояснити, що таке глобалізація та охарактеризуйте її наслідки.
3. Розкрити специфіку сучасного філософського дискурсу щодо сексуальності;
4. Проаналізувати місто як організовану сукупність просторів культури (Фуко М. Наглядати й карати: Народження в'язниці).
5. Дати оцінку соціокультурного значення Реформації (Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму).
6. Проаналізувати співвідношення «храму» та «ринку» в західноєвропейській культурі.
7. Застосувати поняття «простір культури» та методологію, розроблену М.Фуко, для характеристики будь-якого сучасного простору культури.
8. Охарактеризуйте особливості електронної революції. Поясніть поняття інтерактивність, віртуальність, дигітальні технології.
9. Розкрити специфіку підходу М. Фуко до осмислення трансформації владних відносин в західноєвропейській культурі.
10. Дати оцінку ідеям М. Вебера про релігію як один з факторів, що детермінує господарську діяльність (Вебер «Господарська етика світових релігій», «Протестантська етика та дух капіталізму»).
11. Визначити риси інформаційного суспільства. Чи можливо охарактеризувати сучасне українське суспільство як інформаційне? (Тоффлер О. Третя хвиля, Белл Д. Майбутнє постіндустріальне суспільство, Кастельс М. Інформаційна доба: економіка, суспільство та культура, Делез Ж. Суспільство контролю (постскрипtum)).
12. Проаналізувати причини відкритості сучасного суспільства у відношенні до сексу.(Фуко М. Воля до істини. По той бік знання, влади та сексуальності, Бодрийар Ж. Забути Фуко, Марков Б.В. Реквієм сексуальному. – Предмова. Жан Бодрийар. Забути Фуко).
13. Проаналізувати патріархат як соціокультурну систему (Кейт Мілет Сексуальна політика, Кімел Майкл С. Гендероване суспільство).
14. Проаналізувати соціокультурні характеристики «третьої хвилі» в розвитку цивілізації (Тоффлер О. «Третя хвиля»).
15. Окреслити проблемне поле та міждисциплінарність екологічної етики. Філософсько-етичний контекст (І.Кант, Дж.Мур, К.Поппер, Є.Фром)
16. Прослідкуйте, які принципи мають визначати сучасну екологічну свідомість задля формування «етики відповідальності».
17. Охарактеризувати комунікативні стратегії медіа простору по виробництву і споживанню інформації.
18. Визначити сутність медіа освіти як умови соціокультурної адаптації людини в еру інформаційних технологій.
19. Розкрити специфіку комунікації в умовах глобалізації. Комунікативні системи: мова, фольклор, писемність, література, музика, танок, живопис. Вербальна, невербальна, паравербальна комунікація.
20. Охарактеризувати насилля як форму суспільних відносин. Правове і моральне насилля. Етична платформа соціального конформізму і нонконформізму. Етика ненасилля.

Орієнтовний перелік питань на залік

1. Охарактеризувати предмет і завдання практичної філософії.
2. Розглянути основні концептуальні напрями і предметні сфери сучасної практичної (прикладної) філософії.
3. Проаналізувати місто як організовану сукупність просторів культури.

4. Проаналізувати античний поліс як сукупність культурних просторів (Вернан Ж.П. Походження давньогрецької думки).
5. Дайте оцінку ролі християнства в становленні західноєвропейської цивілізації (Лукач Й. Шляхи богів, Вебер М. Соціологія релігії, Вернан Ж.П. Походження давньогрецької думки).
6. Дати оцінку соціокультурного значення Реформації (Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму).
7. Проаналізувати співвідношення «храму» та «ринку» в західноєвропейській культурі (Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму).
8. Проаналізувати вплив культурних факторів на господарську діяльність (Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму, Зомбарт В. Буржуа. Нариси з історії духовного розвитку сучасної економічної людини).
9. Визначити ціннісні аспекти підприємницької діяльності (Зомбарт В. Буржуа. Нариси з історії духовного розвитку сучасної економічної людини, Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму).
10. Дати оцінку ідеям М. Вебера про релігію як один з факторів, що детермінує господарську діяльність (Вебер М. Господарська етика світових релігій, Протестантська етика та дух капіталізму).
11. Проаналізуйте позицію М. Вебера щодо ролі протестантської етики в становленні капіталізму в Західній Європі та Південній Америці (Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму).
12. Дати оцінку міркуванням М.Фуко про становлення тенет порядку в історії цивілізації (Фуко М. Наглядати й карати: Народження в'язниці, Фуко М. Воля до істини, Делез Ж. Суспільство Контролю (післямова)).
13. Проаналізувати концепцію М. Фуко про «владу – знання» як владу експертів та спеціалістів.
14. Визначити риси інформаційного суспільства. Чи можливо охарактеризувати сучасне українське суспільство як інформаційне?
15. Дати оцінку стану сучасного українського суспільства в контексті сучасних концепцій кризи західної цивілізації.
16. Проаналізувати концепцію М. Фуко про дисциплінарний характер сучасної культури.
17. Проаналізувати перспективи та соціальне значення феміністичного руху.
18. Дати оцінку соціокультурного значення сексуальної революції.
19. Визначити соціокультурні механізми формування статевих відношень.
20. Проаналізувати причини відкритості сучасного суспільства у відношенні до сексу.
21. Визначити поняття «фемінне» та «маскулінне» як символічний ряд культури.
22. Проаналізувати патріархат як соціокультурну систему (Кімел Майкл С. Гендероване суспільство).
23. Дати оцінку цивілізаційного процесу з точки зору майбутнього західної культури
24. Проаналізувати соціокультурні характеристики «третьої хвилі» в розвитку цивілізації (Тоффлер О. Третя хвиля).
25. Дати оцінку міркуванням О. Тоффлера про причини кризи сучасного суспільства (Тоффлер О. Третя хвиля).
26. Охарактеризувати ірраціоналістичну установку філософії життя. Ідея надлюдини в філософії Ніцше.
27. Охарактеризувати основні ідеї філософії екзистенціалізму: людина в загальній структурі буття, сенс існування людини.
28. Розкрити зміст філософії абсурду А.Камю .
29. Охарактеризувати філософські ідеї в класичному психоаналізі З. Фрейда.
30. Дайте характеристику моралі як соціального феномену і ціннісно-смісловій форми культури.
31. Охарактеризуйте складові структури моралі. Розкрийте природу та специфіку моральної свідомості, поясніть поняття дескрипція і прескрипція в моралі.
32. Окреслити проблемне поле та міждисциплінарність екологічної етики. Філософсько-етичний контекст (І.Кант, Дж.Мур, К.Поппер, Є.Фром)
33. Охарактеризувати комунікативні стратегії медіа простору по виробництву і споживанню інформації.
34. Визначити сутність медіа освіти як умови соціокультурної адаптації людини в добу інформаційних технологій.

35. Розкрити специфіку комунікації в умовах глобалізації. Комунікативні системи: мова, фольклор, писемність, література, музика, танок, живопис. Вербальна, невербальна, паравербальна комунікація.
36. Проблема свободи та морального вибору в філософії Ж.-П. Сартра.
37. Розкрити спосіб обґрунтування етичного раціоналізму в роботах Є. Фрома. Гуманістична та авторитарна етика («Людина для себе. Дослідження психологічних проблем етики»)
38. Розкрити зміст психоаналітичної теорії особистості («По той бік принципу насолоди») Ідея конфлікту індивіда та культури («Майбутнє однієї ілюзії»).
39. Охарактеризувати дискурс як предмет міждисциплінарних досліджень. Дискурс як технологія діалогу.
40. Свобода як умова морального вибору. Діапазон морального вибору та його детермінації.
41. Охарактеризувати насилля як форму суспільних відносин. Правове і моральне насилля. Етична платформа соціального конформізму і нонконформізму. Етика ненасилля.
42. Визначити сутність морального вибору як діалектики об'єктивних і суб'єктивних можливостей варіативності комунікативних дій.